

- (економічні науки) : зб. наук. пр. – Харків : НТУ «ХП», 2018. – № 19(1295). – С. 121-126.
11. Перерва П.Г., Косенко А.В., Маслак М.В., Матросова В.О., Долина І.В. Розвиток організаційно-економічного механізму управління розвитком індустрії туризму та гостинності // Вісник Національного технічного університету «ХП» (економічні науки) : зб. наук. пр. – Харків : НТУ «ХП», 2018. – № 48 (1324). – С. 121-127.
  12. Перерва П.Г.; Косенко О.П., Ткачова Н.П.; Ткачов М.М. Формування конкурентного, інтелектуального і маркетингового потенціалу інноваційного підприємництва // Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (економічні науки) : зб. наук. пр. – Харків : НТУ «ХП», 2018. – № 20(1296). – С. 36-40.
  13. Перерва П.Г., Косенко А.В., Маслак М.В., Матросова В.О., Долина І.В. Формування управлінської, маркетингової та інноваційної політики на підприємствах туристичної індустрії // Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (економічні науки): зб. наук. пр. – Харків : НТУ «ХП», 2018. – № 47 (1323). – С. 114-120.
  14. Pererva P.G., Kobielieva T.O. The formation of anti-crisis program of the industrial enterprise based on innovative monitoring // Вісник Національного технічного університету «ХП» (економічні науки). : зб. наук. пр. – Харків : НТУ «ХП», 2016. – № 48 (1220). – С.41-44.

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВА ОХОРОНА АВТОРСЬКОГО ПРАВА І СУМІЖНИХ ПРАВ

Мищенко А. С.

*Магістрант Черкаського національного університету
ім. Богдана Хмельницького
науковий керівник: Попова Н. О.*

Проблема міжнародно-правової охорони авторських і суміжних прав постала вкінці ХІХ ст. Об'єкти авторського права в галузі літератури, мистецтва перекладалися та іншими способами використовувалися без згоди авторів за кордоном. Тому актуальним стало питання уніфікації правових засад у сфері створення, використання та охорони об'єктів права інтелектуальної власності.

Однією з перших конвенцій, спрямованих на охорону авторських прав, була Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів 1886 року. Пізніше багаторазово змінена й доповнена (Париж - 1896 рік, Берлін - 1908 рік, Брюно - 1914 рік, Рим - 1928 рік, Брюссель - 1948 рік, Стокгольм - 1967 рік, Париж - 1971 рік тощо). Наслідком підписання Бернської конвенції стало створення Бернського союзу, учасниками якого є понад 150 країн. Україна стала учасницею Бернської конвенції 25.10.1995 року після набрання чинності Законом України «Про приєднання до Бернської конвенції про охорону літературних та художніх творів» від 31.05.1995 року. Адміністративним органом Бернського союзу є Всесвітня організація інтелектуальної власності.

Бернська конвенція затвердила концепцію територіалізму щодо охорони об'єктів авторських прав. Цей принцип закріплено у ст. 5 Бернської конвенції, відповідно до якої автори будь-якої країни-учасниці мають в інших країнах-учасницях щодо власних творів (як опублікованих, так і не опублікованих) права, які надаються тепер чи будуть надані в майбутньому відповідними законами цих країн власним громадянам, а також права, спеціально передбачені Конвенцією.

Аналогічна охорона надається авторам — громадянам держав, які не є учасницями цієї Конвенції щодо їх творів, уперше опублікованих в одній з країн-учасниць чи одночасно у зазначеній країні і країні-учасниці.

Бернською конвенцією визначений перелік виключних прав автора. До них належить:

- право автора на переклад твору;
- право дозволяти його відтворення, дозволяти публічне виконання драматичних і музичних творів по радіо і телебаченню;
- переробку творів одного виду в інший;
- запис механічним способом музичних творів тощо.

Перелік об'єктів авторського права в Бернській конвенції розширювався з розвитком суспільного прогресу. Конвенція визначає серед об'єктів авторського права твори літератури, науки, мистецтва у вигляді книг, брошур тощо, лекції, проповіді, музично-драматичні твори, хореографічні, пантоміми, музичні твори, кінематографічні твори, малюнки, твори живопису, архітектури, скульптури, графічні й літографічні твори, фотографії, твори прикладного мистецтва, карти, ескізи, пластичні твори тощо. Цей перелік не є остаточним і вичерпним.

Право, вказане у колізійних нормах, застосовується до виникнення, змісту і припинення авторських прав, а також способів їх охорони. Так, Угодою з торговельних аспектів прав інтелектуальної

власності (TRIPS) посилена охорона прав володільця об'єкта інтелектуальної власності. У цій угоді передбачено, що країни-учасниці будуть застосовувати матеріально-правові норми Бернської конвенції за винятком положень, регулюючих особисті немайнові права. Отже країни, які не є членами Бернського союзу, мають міжнародно-правові зобов'язання, передбачені Бернською конвенцією.

Одним з важливих міжнародно-правових документів у сфері охорони авторських прав є Всесвітня (Женевська) конвенція про авторське право. Вона розроблялася під егідою ЮНЕСКО і підписана 6.09.1952 р. Учасницями цієї Конвенції є понад 100 країн. Україна є учасницею Бернської конвенції як правонаступник СРСР, для якого ця Конвенція набрала чинності 27.05.1973р. У Женевській конвенції 1952 року переважають колізійні норми, відсилаючи розв'язання певних питань до національного законодавства. Женевська конвенція, як і Бернська, побудована на засадах принципу територіалізму. Це підкреслюється в ст. II Всесвітньої конвенції: «Випущені в світ твори громадян будь-якої Договірної Держави, рівно як і твори, вперше випущені в світ на території такої Держави, користуються в кожній іншій Договірній Державі охороною, яку така Держава надає творам своїх громадян, які вперше випущені в світ на її власній території».

Положення міжнародно-правових актів трансформовані в національне законодавство України. Відповідні положення містяться у Законах України «Про міжнародне приватне право», «Про авторське право і суміжні права». В Законі України «Про міжнародне приватне право» передбачена колізійна норма щодо застосування законодавства країни, в якій вимагається охорона авторських прав. Згідно із Законом України «Про авторське право і суміжні права» правова охорона надається авторам незалежно від громадянства і постійного місця проживання, твори яких вперше опубліковані або не опубліковані, але виражені в об'єктивній формі на території України.

6.03.1998 року в Москві країни СНД уклали Угоду про співробітництво щодо припинення правопорушень у сфері інтелектуальної власності. Відповідно до цієї Угоди кожна із країн має право на основі взаємності надати фізичним і юридичним особам інших країн-учасниць режим не менш сприятливий, ніж громадянам своєї країни або юридичним особам, створеним на її території.

Список використаних джерел

1. Аглашев К.Є. Збірник міжнародних актів та угод. Вид.: Статут, 2002. р;